

Utbildningsinspektion i Kyrkhedens skola och Råda skola

Förskoleklass

Grundskola årskurserna 1–9

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Hagfors kommun och besökt Kyrkhedens och Rådas skolor den 29–31 januari 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid nästkommande inspektion.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och skolorna, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

I skolorna intervjuades rektorn, biträdande rektorn, lärare, skolans elevhälsoteam, elever samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte även lektioner i samtliga årskurser och verksamheten i förskoleklassen. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i rektorsområdet utgör underlag för bedömningen. Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på rapporten.

Beskrivning av rektorsområdet

Kyrkhedens skola	Antal elever
Förskoleklass	33
Grundskola årskurserna 1–9	380

Råda skola	Antal elever
Förskoleklass	8
Grundskola årskurserna 1–5	48

Källa: Rektorn

Ekshärads skolområde består av Kyrkhedens skola och Råda skola. Kyrkhedens skola ligger i Ekshärad c:a 2 mil norr om Hagfors. Skolan är byggd 1958 men är vid olika tillfällen om- och tillbyggd och består idag av flera olika byggnader. Senaste ombyggnaden skedde 1998. Personalen arbetar i arbetslag med grupperingarna förskoleklass–årskurs 2, årskurserna 3–5 och 6–9. Vid skolan finns skolområdets expedition och där har också rektorn och den biträdande rektorn sina arbetsrum.

Råda skola ligger i Råda c:a 1 mil väster om Hagfors och 2 mil söder om Ekshärad. Skolan består av en byggnad i två plan. Vid skolan finns ett arbetslag med grupperingen förskoleklass–årskurs 5. Eleverna lämnar skolan efter årskurs 5 för att, i de flesta fall, fortsätta sina grundskolestudier vid Kyrkhedens skola.

I skolornas lokaler bedrivs också skolbarnsomsorg. Denna verksamhet bedöms i en särskild verksamhetsrapport.

Helhetsbedömning

Kyrkhedens skola har efter en rad av år med nedåtgående genomsnittliga meritvärden i årskurs 9 vänt denna trend 2007. Skolans kunskapsresultat visar dock att elevernas meritvärden är betydligt lägre än genomsnittet i riket. Däremot visar betygsstatistiken att fler elever vid Kyrkhedens skola blir behöriga till utbildning inom gymnasieskolan och avslutar sina grundskolestudier med fullständiga betyg, än genomsnittet i riket. Eftersom pojkarna vid de nationella ämnesproven i årskurs 5 i lägre grad än flickorna når kravnivån bör skolorna vara uppmärksamma på pojkarnas mycket låga meritvärde 2007.

Skolornas lärare har genom utvecklingssamtalet en regelbunden uppföljning av elevernas kunskapsresultat. Detta gäller i första hand ämnena svenska, matematik och engelska. I de yngre åren följs elevernas kunskapsutveckling i dessa ämnen upp genom en elevdokumentation som följer eleverna. Allt efter elevernas ålder och beroende av vilken lärare de har, utökas antalet ämnen som följs upp. Skolorna har dock ingen systematisk uppföljning av elevernas resultat i samtliga ämnen och saknar en sammanställning av elevernas resultat vid de nationella proven i årskurs 5. Dessa resultat följer dock varje elev i elevdokumentationen. I årskurs 9 görs en jämförelse mellan resultaten på de nationella proven och de satta betygen i motsvarande ämnen. Denna redovisas dock inte i Kyrkhedens skolas kvalitetsredovisning.

Det är inspektörernas bedömning att en bättre uppföljning av elevernas resultat på skolnivå förbättrar skolornas kvalitetsarbete.

Läroplanens och kursplanernas uppnåendemål och strävansmål tydliggörs till viss del vid Kyrkhedens skola men i liten grad vid Rådas skola. Eleverna vid de båda skolorna uttrycker att de är nöjda med det inflytande de har på undervisningen. Inspektörerna konstaterar dock att elevernas inflytande på undervisningen är litet och bedömer att eleverna mer aktivt måste utmanas i att ta ansvar för det egna lärandet. Även demokratibegreppet bör tydliggöras för eleverna och elevrådsarbetet bör förbättras. En grundläggande förutsättning för detta är att eleverna känner till läroplanens och kursplanernas mål.

Enligt inspektörernas bedömning har eleverna vid skolorna inom Ekshärads skolområde goda möjligheter till stöd i olika former då grupperna oftast är relativt små. Detta ger lärarna bra förutsättningar för att anpassa undervisningen efter elevernas behov. Även skolornas arbetslagsorganisation ger skolorna bra förutsättningar för att möta varje elevs behov.

Vid skolorna finns lärledare som har till uppgift att tillsammans med rektorn och förvaltningens utvecklingspedagoger leda skolornas kvalitetsarbete. Detta arbete bygger på enkätsvar från elever och föräldrar som sammanställs för varje skola. Enkäterna tar sin utgångspunkt i de nationella styrdokumentet men svarsfrekvensen på dessa enkäter är mycket låg. Enligt inspektörernas mening ger visserligen enkätsvaren en bild av skolornas utvecklingsbehov från ett elev- och föräldraperspektiv men skolorna ska enligt styrdokumentet i sina arbetsplaner redogöra för hur de ämnar arbeta för att nå de nationella målen och kontinuerligt följa upp och utvärdera dessa målsättningar. Då skolorna saknar arbetsplaner som uppfyller förordningens krav och skolornas kvalitetsredovisningar saknar underlag för bedömning huruvida de nationella målen har nåtts, bedömer inspektörerna att skolorna bör förbättra sitt kvalitetsarbete.

Inspektionen av Ekshärads skolområde visar att skolorna har goda förutsättningar för att utvecklas och att nå förbättrade resultat och bättre måluppfyllelse.

Brister som måste åtgärdas

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolorna gör inte en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till målen i årskurs 5 i samtliga ämnen och inte heller en systematisk utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till målen i årskurs 9 (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.2 och 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).
- Skolorna upprättar inte åtgärdsprogram i enlighet med bestämmelserna (5 kap. 1 § grundskoleförordningen).
- Skolorna anordnar inte elevens val i enlighet med bestämmelserna (2 kap. 19-20 §§ grundskoleförordningen).
- Utbildningen i grundskolan är inte avgiftsfri för eleverna (4 kap. 4 § skollagen).

4 (18)

- Skolorna saknar arbetsplan (2 kap. 23 § grundskoleförordningen).
- Skolornas kvalitetsredovisning uppfyller inte förordningens krav (3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Undervisningsmål och metoder bör i högre grad prövas mot elevernas kunskapsresultat.
- Skolorna bör utveckla de individuella utvecklingsplanerna till att i större utsträckning vara kopplade till nationella mål och hållas aktuella för eleverna.
- Skolornas arbete bör i högre grad inriktas mot läroplanen och kursplanernas mål att sträva mot.
- Skolorna bör utveckla arbetssätt där olika kunskapsformer balanseras och blir till en helhet.
- Skolorna måste klargöra utbildningsmålen för elever och föräldrar samt träna eleverna i att ta det ansvar som styrdokumentet anger.
- Skolorna bör förbättra den demokratiska process som elevrådet utgör och demokratibegreppet bör förtydligas.
- Skolorna bör fördjupa värdegrundsarbetet inom till att omfatta även andra diskrimineringsgrunder än annan kränkande behandling.
- Skolornas kvalitetsarbete bör förbättras.

Bedömningar

Nedan redovisas inspektionens bedömningar utifrån en fyrgradig kvalitetsskala enligt följande:

- *Mycket god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav *väl* uppfylls.
- *God* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav i *huvudsak* uppfylls.
- *Mindre god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav endast *delvis* uppfylls.
- *Ej godtagbar* kvalitet innebar en *avsevärd avvikelse* från styrdokumentens mål och krav.

1 KUNSKAPER

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål.

Tabell 1: Kyrkhedens och Rådas skolor	Andel elever (%) som minst uppnått kravnivån vid nationella prov i årskurs 5			
	2006		2007	
	Flickor	Pojkar	Flickor	Pojkar
Engelska	96	75	100	90
Matematik	96	88	96	94
Svenska	100	75	92	84

Källa: Skolornas rektor.

Tabell 2				Resultatmått för elever i årskurs 9					
	Kyrkhedens skola			Kommunen			Riket		
År	2005	2006	2007	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Meritvärden	186	184	190	191	190	192	206	207	207
- Flickor	198	186	208	201	198	208	217	218	219
- Pojkar	179	182	169	184	184	174	196	196	196
Andel (%) med fullständigt slutbetyg	77	76	77	77	76	77	76	76	76
Andel (%) behöriga till nationellt program	95,5	82,1	90,0	93	84	87	88	90	89
- Flickor	100	82	92	95	85	89	91	93	90
- Pojkar	93	82	88	92	84	85	88	88	88

Källa: Skolverket.

Tabell 3. Jämförelse av resultat från nationella ämnesprov och slutbetyg i årskurs 9.

Kyrkhedens skola	2006		2007	
Antal elever i årskurs 9, 2006: 67	Antal provdeltagare		Antal provdeltagare	
Antal elever i årskurs 9, 2007: 70				
Andel (%) av samtliga elever som uppnått minst provbetyget G i engelska:	66	81	68	91
Andel (%) av samtliga elever som fått minst betyget G i slutbetyget i engelska:		91		97
Andel (%) av samtliga elever som uppnått minst provbetyget G i matematik:	66	70	68	70
Andel (%) av samtliga elever som fått minst betyget G i slutbetyget i matematik:		86		84
Andel (%) av samtliga elever som uppnått minst provbetyget G i svenska:	67	91	68	93
Andel (%) av samtliga elever som fått minst betyget G i slutbetyget i svenska:		91		94

Källa: Skolornas rektor.

Kommentar:

De nationella ämnesproven i årskurs 5 visar i tabell 1 att nära nog alla flickor vid de båda skolorna når kravnivån i samtliga delprov i ämnena engelska, matematik och svenska. Pojkarnas resultat i årskurs 5 är lägre än flickornas, särskilt i matematik. Detta är något som skolorna bör uppmärksamma eftersom pojkarnas meritvärde i årskurs 9 är mycket lågt 2007.

Tabell 2 visar att eleverna vid Kyrkhedens skola når meritvärden som är betydligt lägre än genomsnittet i riket. Differensen mellan pojkars och flickors meritvärden är i nivå med den som redovisas för riket men för 2007 är differensen anmärkningsvärt stor vid Kyrkhedens skola. Samma år är dock andelen elever som är behöriga till gymnasieskolan i nivå med genomsnittet i riket och andelen elever med fullständigt slutbetyg också högre än rikets genomsnitt. Vid genomgång av Kyrkhedens skolas betygsstatistik visar det sig att skolan sedan 2003 har haft en stadigt nedåtgående trend när det gäller det genomsnittliga meritvärdet. 2007 har dock denna trend brutits.

Tabell 3 visar att resultaten från de nationella proven i årskurs 9 i ämnena engelska och svenska har en relativt god samstämmighet med slutbetygen i dessa ämnen. Dock är skillnaden betydligt större i ämnet matematik vilket skolan bör uppmärksamma.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna fortlöpande följer upp resultaten så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav,
- om kunskapsresultaten följs upp i alla ämnen,
- om kunskapsresultaten följs upp regelbundet under hela skoltiden,
- om utvecklingssamtal genomförs om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas,
- om en framåtsyftande individuell utvecklingsplan upprättas i samband med utvecklingssamtalen.

Bedömning av området Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörernas sammanvägda bedömningen av skolornas kvalitet inom området är att den är mindre god eftersom uppföljningen av elevernas kunskapsresultat i huvudsak är inriktad på ämnena svenska, matematik och engelska. I flera fall saknas långsiktiga mål i de individuella utvecklingsplaner som inspektörerna har haft till-

gång till. Inom bedömningsområdet finns följande brist och förbättringsbehov:

Uppföljning av resultaten

Läroplanen för grundskolan betonar vikten av att skolornas resultat följs upp så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav.

Vid Rådas skola följer lärarna regelbundet upp varje elevs kunskapsutveckling i ämnena svenska, matematik och engelska inför utvecklingssamtalen. Vid Kyrkhedens skola sker samma regelbundna uppföljning av varje elevs kunskapsutveckling men av de flesta lärare i betydligt fler ämnen. Lärarna i arbetslag 6–9 har generellt en bredare uppföljning än övriga arbetslag även om goda undantag finns i andra arbetslag.

Efter intervjuer med lärare och i samtal med lärare och elever i samband med undervisningsbesök gör inspektörerna bedömningen att lärarnas uppföljning av elevernas kunskapsresultat i allmänhet borde leda till att undervisningsmål och metoder omprövas i högre grad än vad som sker.

Inspektörerna bedömer att lärarna i högre grad bör pröva undervisningsmål och metoder mot elevernas kunskapsresultat.

Individuell utvecklingsplan

Enligt grundskoleförordningen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en framåtsyftande, individuell utvecklingsplan skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna.

Lärarna vid de båda skolorna ska vid upprättandet av en individuell utvecklingsplan utgå från det kommunövergripande dokumentet ”Individuell utvecklingsplan, IUP”. Detta dokument ger en allsidig belysning av hur en individuell utvecklingsplan ska utformas. Vid genomgång av de individuella utvecklingsplaner som inspektörerna har haft tillgång till visar det sig att kvalitet och innehåll varierar starkt inom skolområdet. Många elever känner inte till innehållet i sina planer och i vissa fall saknas långsiktiga mål.

Inspektörerna bedömer att elevernas individuella utvecklingsplaner bör utvecklas till att i större utsträckning vara kopplade till nationella mål och hållas aktuella för eleverna.

1.3 Bedömning och betygssättning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper,
- om lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma eleverns kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning,
- om lärarna vid bedömning och betygssättning utgår från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna,
- om lärarna vid betygssättningen utnyttjar all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanerna,

- om betyg sätts enligt författningarnas krav,
- om betygskatalog förs enligt bestämmelserna.

Bedömning av området Bedömning och betygssättning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörernas sammanvägda bedömning av skolornas kvalitet inom området Bedömning och betygssättning är att kvaliteten är god. De nationella proven i engelska, matematik och svenska genomförs i årskurserna 5 och 9 och ligger till grund för lärarnas bedömning av elevernas kunskapsutveckling och vid betygssättningen i dessa ämnen. Lärarna utgår från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna. Dock uttrycker lärare vid samtal med inspektörerna ett behov av fördjupade kunskaper när det gäller bedömning och betygssättning.

Intyg utfärdas enligt bestämmelserna då en elev inte når godkäntnivån. Betygskatalog förs på ett rättssäkert sätt.

1.4 Genomförande av utbildningen

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning,
- om organisation och arbetssätt ger utrymme för olika kunskapsformer,
- om eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet,
- om eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former,
- om undervisningen är allsidig och saklig,
- om de som arbetar i skolan samverkar för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande,
- om skolan samverkar med arbetslivet och närsamhället,
- om arbetet i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Bedömning av området Genomförande av utbildningen:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörerna bedömer att Kyrkhedens skola och Råda skola inom området har en kvalitet som sammanvägt är mindre god då läroplanens och kursplanernas strävansmål till viss del tydliggörs vid Kyrkhedens skola men i liten grad vid Råda skola. Skolornas sätt att organisera undervisningen möjliggör varierade arbetssätt men möjligheten utnyttjas i olika grad av lärarna och arbetslagen. Eleverna måste mer aktivt utmanas i att ta det ansvar för den egna utbildningen som de har rätt till. Även demokratibegreppet bör tydliggöras för eleverna och elevrådsarbetet bör förbättras.

Skolorna bedriver i vissa arbetslag ett engagerat utvecklingsarbete och skolan har lärledare som har i uppgift att utveckla skolan tillsammans med övriga skolor i kommunen. Lärledarna leds, enligt rektorn, av rektorn och stöds av kommunens utvecklingspedagoger.

Eleverna praktiserar i olika företag från årskurs 5.

Förskoleklassen är lokalmässigt integrerade i de båda skolorna och samarbetar med skolan. Förskoleverksamheten stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund för fortsatt skolgång. Inom bedömningsområdet finns följande förbättringsbehov:

Utbildningens inriktning

De övergripande målen och riktlinjerna för utbildningen anges i läroplanen. Enligt denna anger mål att sträva mot inriktningen på skolans arbete. Mål att sträva mot visar därmed på en önskad kvalitetsutveckling i skolan.

Inspektörerna möter vid lektionsbesök lärare som på ett bra sätt tydliggör läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot. Vid samtal med elever och lärare och vid besök i verksamheten framkommer dock att det finns lärare som inte i tillräcklig grad tydliggör dessa mål, särskilt vid Råda skola.

Inspektörerna bedömer att skolornas arbete i högre grad bör inriktas mot läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot.

Utrymme för olika kunskapsformer

Av läroplanen framgår att kunskap kommer till uttryck i olika former – såsom fakta, förståelse, färdighet och förtrogenhet – som förutsätter och samspelar med varandra. Skolans arbete måste enligt läroplanen inriktas på att ge utrymme för olika kunskapsformer och att skapa ett lärande där dessa former balanseras och blir till en helhet.

Skolornas organisation möjliggör arbetssätt som ger utrymme för olika kunskapsformer. Arbetslagen och de enskilda lärarna använder sig av denna möjlighet i varierande grad. Genom lektionsbesök och samtal med lärare och elever får inspektö-

terna uppfattningen att kunskapsformerna fakta och färdighet dominerar undervisningen.

Inspektörerna bedömer att lärarna i de båda skolorna bör utveckla arbetssätt där olika kunskapsformer balanseras och blir till en helhet.

Inflytande och ansvarstagande för egna lärandet

Skolan ska enligt läroplanen klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för att tillgodose elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan.

De elever som inspektörerna möter säger sig vara nöjda med det inflytande de har och med sitt eget ansvarstagande. Inspektörerna kan dock vid besök i undervisningen och vid samtal med lärare och elever konstatera att elevernas inflytande på undervisningen är litet och bedömer därför att eleverna måste utmanas när det gäller inflytande och ansvarstagande och att lärarna genom ett utmanande demokratiskt arbetssätt måste träna eleverna i att ta det ansvar som styrdokumentet anger.

Inspektörerna bedömer att skolan måste klargöra utbildningsmålen för elever och föräldrar samt träna eleverna i att ta det ansvar och få det inflytande som styrdokumentet anger.

Arbetssätt som utvecklar elevernas förmåga att arbeta i demokratiska former

De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig, ska omfatta alla elever. Elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling förutsätter att de tar ett allt större ansvar för det egna arbetet och för skolmiljön, samt att de får ett reellt inflytande på utbildningens utformning. Enligt skollagen åligger det alla som arbetar i skolan att verka för demokratiska arbetsformer.

Vid skolorna finns klassråd i samtliga klasser och från årskurs 6 även elevråd. Vid samtal med elevrådsrepresentanter uttrycker de att deras inflytande är mycket begränsat och att de upplever att de inte alltid tas på allvar. Möjligheten att genom elevrådet ge eleverna en praktisk förståelse för demokratibegreppet tas därmed inte tillvara.

Inspektörerna bedömer att skolorna bör förbättra sitt demokratiarbete genom elevrådet och att demokratibegreppet bör förtydligas för samtliga elever vid skolan.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- om särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet,
- om det vid behov av särskilda stödåtgärder alltid upprättas åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Bedömning av området Anpassning av verksamheten till elevernas behov:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörernas bedömning av skolornas kvalitet inom området är att denna är av mindre god kvalitet då åtgärdsprogram saknas för några elever med ofullständiga betyg och åtgärdsprogram som upprättats i lägre årskurser inte har följts upp.

Särskilt stöd ges dock till de elever som är i behov av detta stöd.

Åtgärdsprogram

Enligt grundskoleförordningen ska rektorn, om det framkommer att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder, se till att elevens behov utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

I allmänhet upprättas åtgärdsprogram vid skolorna men vid genomgång av betygskataloger visar det sig att åtgärdsprogram saknas för några elever med ofullständiga betyg eller att de åtgärdsprogram som upprättats i lägre årskurser inte har följts upp.

Inspektörerna bedömer att skolorna måste upprätta åtgärdsprogram för samtliga elever som är i behov av särskilt stöd samt att dessa måste följas upp.

2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i vardaglig handling.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan utgör en trygg miljö,
- om skolan har en studiemiljö som är inriktad på lärande och ger stöd åt att utveckla kunskaper,
- om skolan/lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete,
- om skolan har ordningsregler som är utarbetade i samverkan med personal, elever och företrädare för elevernas vårdnadshavare,
- om skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Bedömning av området Normer och värden i studiemiljö och samvaro:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörernas sammanvägda bedömning av skolornas kvalitet inom området är att denna är av mindre god kvalitet då skolornas likabehandlingsplan inte uppfyller lagens krav. Se vidare kommunrapporten.

Såväl lärare, elever, föräldrar och rektorn uppger att Kyrkhedens skola utgör en trygg miljö. Vid Råda skola uppger dock elever och föräldrar att kollektiv bestraffning förekommer vid skolan. Lärarna arbetar på olika sätt med att förebygga och lösa de konflikter som dyker upp vid skolorna men skolorna avhandlar i sitt värdegrundsarbete till liten del områden som rasism och sexuell läggning.

Vid Råda skola förekommer att aktiviteter inte genomförs eftersom någon elev inte har följt skolans ordningsregler. Inspektörerna vill påpeka att en huvudprincip i den svenska rättsordningen är att en person är ansvarig endast för de handlingar som han själv företar och att kollektiv bestraffning därför inte får förekomma.

Värdegrundsarbete

Skolan ska enligt läroplanen främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Omsorg om den enskildes välbefinnande och utveckling ska prägla verksamheten. Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder eller för annan kränkande behandling. Tendenser till trakasserier och annan kränkande behandling ska aktivt motverkas. Lärarna ska klargöra och med eleverna diskutera det svenska samhällets värdegrund och dess konsekvenser för det personliga handlandet.

Enligt såväl lärare som elever arbetar lärarna med att på olika sätt förebygga och lösa de konflikter som dyker upp vid skolorna. Vid samtal med elever och lärare framkommer dock att skolan i sitt värdegrundsarbete begränsar sig till området annan kränkande behandling och i mycket liten grad avhandlar diskrimineringsgrunder som exempelvis etnisk tillhörighet eller sexuell läggning.

Inspektörerna bedömer att skolorna bör fördjupa värdegrundsarbetet till att också omfatta övriga diskrimineringsgrunder än annan kränkande behandling.

Likabehandling

Enligt lagen (2006:67) om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever råder det numera ett uttryckligt förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever. Lagens ändamål är att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling.

Huvudmannen ska enligt lagen bedriva ett målinriktat arbete för att främja dessa ändamål och se till att det upprättas en likabehandlingsplan i varje verksamhet. I det

målinriktade arbetet ingår även att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling liksom att vid behov utreda omständigheterna och i förekommande fall vidta åtgärder för att förhindra fortsatta kränkningar.

I likabehandlingsplanen ska åtgärder redovisas och den ska ses över och följas upp varje år. Likabehandlingsplanen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna och den ska utgå från en kartläggning av den egna verksamheten.

Skolorna har en gemensam, identisk likabehandlingsplan. Likabehandlingsplanen är väl genomarbetad men saknar uppgifter om vad respektive skola bedömer väsentligt att arbeta med under innevarande läsår. Genom samtal med lärare och elever får inspektörerna uppfattningen att eleverna inte har varit delaktiga i framtagandet av planen och att planen inte är en naturlig del i det dagliga arbetet. Planen har inte anpassats efter verksamheternas olika förutsättningar vid de båda skolorna. Enligt rektorn innehåller likabehandlingsplanen områden som är olika för varje arbetslag och som de arbetar med under året. Likaså innehåller planen regler som är diskuterade och utformade av elever och lärare i varje arbetslag/klass.

Eftersom ansvaret för upprättandet av likabehandlingsplaner i kommunen inte överlåtits till rektorn sker bedömningen av likabehandlingsplanen i den för kommunen övergripande rapporten.

3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan tar emot elever enligt bestämmelserna,
- om varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar,
- om skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna,
- om skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering,
- om eleverna har tillgång till nödvändig utrustning och ändamålsenliga lokaler,
- om utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad,
- om verksamheten i förskoleklassen omfattar minst 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året.

Bedömning av området Tillgång till likvärdig utbildning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörernas sammanvägda bedömning av kvaliteten inom området är att denna är av mindre god kvalitet. Skolan erbjuder inte elevens val enligt förordningens krav och skolan anordnar skidresor som medför att skolan tar ut avgifter för aktiviteter som anordnas av skolan.

Valmöjligheter

I timplanen anges ett visst antal timmar för elevens val. Undervisningen syftar till att fördjupa och bredda elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen. Skolan ska erbjuda eleverna ett allsidigt urval av ämnen som elevens val.

Elevens val inriktas vid de båda skolorna mot estetiska ämnen. Vid Råda skola anordnas elevens val i framför allt slöjd och bild. Vid Kyrkhedens skola anordnas ett något bredare utbud. Eleverna är inte medvetna om att de kan göra några val utan dessa ämnen läggs in i deras scheman utan att de har möjlighet att välja.

Inspektörerna bedömer att elevens val inte anordnas enligt förordningens krav.

Avgifter

Utbildningen i grundskolan ska enligt skollagen vara avgiftsfri för eleverna. De ska utan kostnad ha tillgång till böcker, skrivmateriel, verktyg och andra hjälpmedel som behövs för en tidsenlig utbildning. I verksamheten får dock förekomma enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleverna.

Varje år från årskurs 5 erbjuds eleverna vid Kyrkhedens skola att åka till Trysil på skidresa. De elever som inte vill följa med erbjuds, enligt rektorn, en likvärdig verksamhet i hemkommunen. Kostnaden för resan är 260 kronor per elev.

Inspektörerna bedömer att den avgift som eleverna betalar inte kan betraktas som en obetydlig kostnad och utbildningen är därmed inte avgiftsfri.

3.2 Personalens utbildning och kompetensutveckling**Inom detta bedömningsområde har granskats:**

- om skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver,
- om skolans pedagogiska personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen,
- om skolans pedagogiska personal får den kompetensutveckling som de behöver för att kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett professionellt sätt,
- om rektor genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.

Bedömning av området Personalens utbildning och kompetensutveckling:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörernas sammanvägda bedömning av kvaliteten inom området är att denna är av god kvalitet. Samtliga lärare inom rektorsområdet förutom tre vikarier har lärarutbildning och bedriver i huvudsak undervisning i de ämnen som de är utbildade för. Skolans pedagogiska personal får den kompetensutveckling som de behöver för att kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett professionellt sätt och rektorn har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt.

3.3 Rektors ansvar**Inom detta bedömningsområde har granskats:**

- om rektor håller sig förtrogen med det dagliga arbetet,
- om rektor som pedagogisk ledare tar det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen,
- om rektorn tar ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen,
- om rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Bedömning av området Rektors ansvar:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörernas sammanvägda bedömning av skolornas kvalitet inom är att denna är av mindre god kvalitet. Rektor är förtrogen med det dagliga arbetet vid Kyrkhedens skola men inte i samma grad vid Råda skola. Beslut fattas enligt bestämmelserna men rektorn har inte upprättat en arbetsplan som motsvarar förordningens krav. Skolans resultat redovisas inte och skolornas uppföljning och utvärdering av resultaten i förhållande till de nationella målen redovisas inte i skolornas kvalitetsredovisning.

Rektor som pedagogisk ledare

Enligt skolans styrdokument har rektorn som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot att nå de övergripande målen och att en arbetsplan upprättas som visar hur dessa mål ska nås.

Rektorn vid de båda skolorna bedriver ett engagerat arbete. I rektorns uppdrag ingår att tillsammans med personal och företrädare för elever och föräldrar utarbeta en arbetsplan som anger hur skolan ska arbeta för att nå de fastställda målen för utbildningen. Den verksamhetsplan som finns inom Ekshärads skolområde beskriver skolområdets uppdrag, skolområdets organisation, skolförbättringsinsatser, skolans likabehandlingsplan samt utvecklingsåtgärder inom området barn/elever i behov av särskilt stöd. Verksamhetsplanen, som ska benämnas arbetsplan, redovisar dock inte hur skolorna ämnar arbeta för att nå de nationella målen.

Inspektörerna bedömer att verksamhetsplanen inte uppfyller de krav som grundskoleförordningen ställer på en arbetsplan.

Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering av skolans resultat

Enligt läroplanen ansvarar rektorn för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och till målen i skolplanen och den lokala arbetsplanen.

Skolan saknar, i de dokument som inspektörerna har haft tillgång till, uppföljning av skolornas resultat på skolnivå.

Inspektörerna bedömer att skolan inte gör någon systematisk uppföljning och utvärdering av skolornas resultat i förhållande till de nationella målen för utbildningen.

3.4 Kvalitetsarbete

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måloppfyllelsen,
- om kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måloppfyllelsen.

Bedömning av området Kvalitetsarbete:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörernas bedömning av skolornas kvalitet inom området är att denna är mindre god. Skolornas kvalitetsarbete leds av de lärare som finns på skolorna tillsammans med förvaltningens utvecklingspedagoger och rektorn. Arbetet utgår inte från skolornas resultat och måloppfyllelse, vilket krävs för att verksamheten ska kunna utvecklas mot de nationella målen. Skolornas kvalitetsredovisning motsvarar inte förordningens krav. Inom bedömningsområdet finns följande brist och förbättringsbehov.

Systematiskt kvalitetsarbete

Enligt läroplanen måste skolans verksamhet utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Huvudmannen har ett givet ansvar för att så sker. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Ett sådant arbete måste ske i ett aktivt samspel mellan skolans personal och elever och i nära kontakt med såväl hemmen som med det omgivande samhället.

Skolorna bygger sitt kvalitetsarbete på resultatet från enkäter som delas ut till elever och föräldrar. Svarsfrekvensen på dessa enkäter är mycket låg. Som tidigare nämnts sammanställer inte skolorna elevernas resultat. De redovisar heller inte sin måluppfyllelse varför kvalitetsarbetet som genomförs av lärledarna, på rektors uppdrag, huvudsakligen styrs av de enkäter som tidigare nämnts

Inspektörerna bedömer att skolornas kvalitetsarbete bör förbättras.

Kvalitetsredovisning

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Kvalitetsredovisningen ska innehålla en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Se vidare Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2006:18) om kvalitetsredovisning.

Skolornas kvalitetsredovisning saknar en redovisning av skolornas resultat. Den ger en beskrivning av verksamheten och bygger på erfarenheter som gjorts under året och en analys av dessa. Den innehåller också en framåtsyftande vision. I kvalitetsredovisningen framgår inte vilken bedömning skolorna har gjort av i vilken mån de nationella målen för utbildningen har nåtts och inte heller någon redogörelse för vilka åtgärder som skolorna avser att vidta för ökad måluppfyllelse.

Inspektörerna bedömer att skolornas kvalitetsredovisning inte uppfyller förordningens krav.

2008-05-20 Göteborg

Egon Andersson

Marie Karlsson